

OPINNÄYTETYÖ

Arjen taidot -kurssin kehittäminen Turun vankilassa

Anna-Maija Hautamäki

Yhteisöpedagogi AMK
(210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika
(muodossa 11/2022)

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Yhteisöpedagogi (AMK)

Tekijät: Anna-Maija Hautamäki
Opinnäytetyön nimi: Arjen taidot -kurssin kehittäminen Turun vankilassa
Sivumäärä: 30 ja 4 liitesivua
Työn ohjaaja(t): Jenny Honka
Työn tilaaja(t): Turun vankila

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää miten voitaisiin kehittää Arjen taidot -kurssia toiminnallisempaan suuntaan ja miten motivoida vankeja osallistumaan kurssille. Arjen taidot -kurssi koostuu esimerkiksi ruuan laitosta, siivouksen opettelusta, vaatehuollosta ja budjetoinnin opettelusta. Kurssi toteutuu kerran viikossa useamman viikon ajan. Keskimääräinen kurssin kesto on tällä hetkellä kahdeksan viikkoa.

Opinnäytetyön tilaajana toimii Turun vankila. Opinnäytetyössä esitellään vankilan lisäksi Rikosseuraamuslaitosta ja Arjen taidot -kurssia tarkemmin. Opinnäytetyön aihe nousi esiin konkreettisesta tarpeesta kehittää Arjen taidot -kurssia toiminallisemmaksi.

Opinnäytetyön tietoperustaluvussa käsiteltiin toimijuutta, osallisuutta ja motivointia.

Tämä opinnäytetyö on tutkimuksellinen kehittämistyö. Aineistonkeruu tehtiin yksilö- ja ryhmähaastatteluin. Opinnäytetyötä varten haastateltiin Turun vankilan työntekijöille ja ryhmähaastattelut vankiryhmille. Aineisto analysoitiin sisällönanalyysillä.

Kehittämistyön tuloksista käy ilmi tarve lisätä ohjattua toimintaa. Kaikki toiminta nähtiin hyvänä keinona vähentää vangin passiivisuutta ja aggressioita. Ohjattu toimin nähtiin myös turvallisuuteen vaikuttavana tekijänä.

Asiasanat: kehittäminen, vankilat, rikosseuraamusala, osallisuus, toimijuus, elämänhallinta

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree Programme in NGO and Youth Work, Bachelor's Degree

Author: Anna-Maija Hautamäki
Title: development of a daily skills course at Turku prison
Number of Pages: 30 and 4 attachment pages
Supervisor(s): Jenny Honka
Commissioned by: Turku prison

Goal of this thesis was improve daily skills -course to more active and answer the question of how to motivate prisoners to the course.

This thesis was ordered Turku Prison. At the Case chapter I was showed to you more about the prison and Prison and Probation service of Finland and everyday skills -course. Topic of this thesis came to me at the basic need to improve the everyday skills -course.

The theoretical part of this thesis was the concepts of agency, involvement and motivation.

This thesis is qualitative research. The data was collected by interviews. These interviews were individual interviews to the employees and focus group interviews to the prisoners. The data was analyzed by the content analysis.

At the result of the development it came out that prisoners need more leaded activity. Activity of the prisoners was seeing good way to cut down the passivity and the negative impact of that. Active prisoners was seeing as something that have impact of the safety too.

Keywords: Prisons, development, agency, involvement

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	5
2	OPINNÄYTETYÖN YMPÄRISTÖ	7
	2.1 Rikosseuraamuslaitos	7
	2.2 Turun vankila	8
	2.3 Arjen taidot -kurssi.....	9
3	TIETOPERUSTA.....	12
	3.1 Toimijuus	12
	3.2 Osallisuus	14
	3.3 Motivaatio	15
4	MENETELMÄT.....	17
	4.1 Yksilö- sekä ryhmähaastattelut	17
	4.2 Aineiston analysointi.....	18
	4.3 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	19
5	TULOKSET JA ANALYYSI	21
	5.1 Mitä on Arjen taidot -kurssi?	21
	5.2 Arjen taidot -kurssin tarpeellisuus ja vaikuttavuus	21
	5.3 Turun vankilan muut toiminnot	22
	5.4 Resurssit.....	23
	5.5 Motivointikeinot	24
6	YHTEENVETO JA TUOTOS	26
7	POHDINTA.....	28
	LÄHTEET	29

1 JOHDANTO

Kuilu vankilassa vakiintuneiden ja siviilissä olevien arjen sosiaalisten käytänteiden välillä kasvaa. Yhteiskunta kehittyy, vankila ei. Yhteiskunnan rakenteelliset jaot ja kulttuuriset erot muuttuvat ja teknologia kehittyy. Sosiaaliset tavat muokkaavat toisiaan sekä ihmisten välisiä kohtaamisia. Vankila taas on yhteiskunnasta eriyttävä ja säilyttävä laitos. Vankilassa kaikenlainen muutos on hidasta, koska se rakentuu lainsäädännön ja sisäisten mekanismien mukaisesti. Vankilassa sosiaaliset käytänteet ovat historiansa ehdollistamia. Pitkätuomioiset vangit vapautuvat itselleen uuteen, vieraaseen maailmaan. (Kainulainen & Saari 2021.) Jotta vanki ei vieraantuisi siviilimaailmasta tulisi hänen arjen hallinnan keinojaan tukea ja vahvistaa koko vankeuden ajan.

Tämän opinnäytetyön tilaajana toimii Turun vankila. Toimin itse siellä tällä hetkellä arjen taidot -kurssin ohjaajan sijaisena. Tein Turun vankilaan tätä ennen kaksi harjoittelujaksoa osana opintojani vuosien 2021 ja 2022 aikana.

Arjen taidot -kurssi oli ollut enemmän luentomainen kuin toiminnallinen ja tähän kaivattiin muutosta sekä ohjaajan että vankien puolelta. Vangit kertoivat minulle ensimmäisen harjoitteluni aikana kaipaavansa enemmän konkreettista tekemistä vankilaan.

Etsiessäni tietoa siitä, onko arjen taitoja tutkittu miten paljon, löysin useamman kirjoituksen aiheesta mutta lähinnä koskien nuoria. En löytänyt yhtäkään tutkimusta, joka olisi tehty vankien arjen taidoista heidän vankeusaikanaan.

Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteena on tukea vankeja vankeusaikana niin, että heillä olisi paremmat mahdollisuudet selviytyä osana yhteiskuntaa vapautumisensa jälkeen (Rikosseuraamuslaitos 2020). Isolla osalla vangeista on ongelmia arjen hallinnassa. Se, että vankila pystyy tarjoamaan kursseja, joissa vangit voivat harjoittaa taitojaan arjen hallinnassa, auttaa vankeja pärjäämään vapautumisensa jälkeen paremmin esimerkiksi työmarkkinoilla ja sosiaalisessa elämässä.

Opinnäytetyöni vastaa seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

- 1) Miten ja miksi Arjen taidot -kurssia tulisi toiminnallistaa Turun vankilassa?
- 2) Miten motivoida vankeja osallistumaan arjen taidot kurssiin?

Olen käyttänyt tässä opinnäytetyössä kehittämistyömenetelminä sekä yksilö- että ryhmähaastatteluita. Yksilöhaastattelut tein Turun vankilan työntekijöille ja ryhmähaastattelut vangeille. Kun puhutaan vankien asioista, on tärkeää, että heitä kuullaan heitä koskevissa asioissa.

Kehittämistyön tuotoksena rakensin esitteen Arjen taidot -kurssista. Esite on kuvallinen ja sisältää vain muutaman sanan kuvan vieressä. Toteutan sen tässä vaiheessa sekä Suomeksi että Englanniksi. Esite jää vankilan käyttöön, jotta myös muut arjen taidot -kurssin ohjaajat voivat käyttää sitä.

Esittelen ensin opinnäytetyössäni vankilan ja Arjen taidot -kurssin toimintaympäristön. Tietoperustaluvussa kerron opinnäytetyöni kannalta keskeisistä käsitteistä toiminnallisuudesta, osallisuudesta ja motivoinnista. Menetelmäluvussa avaan käyttämiäni aineistonkeruumenetelmiä yksilö- ja ryhmähaastatteluita ja viimeisessä luvussa kerron saavuttamistani tuloksista ja esittelen lyhyesti tuotokseni. Lopuksi kerron vielä opinnäytetyöstäni heränneistä kysymyksistä ja kuvailen opinnäytetyön prosessiani.

2 OPINNÄYTETYÖN YMPÄRISTÖ

Tässä luvussa kerron opinnäytetyön ympäristöstä eli Rikosseuraamuslaitoksesta, Turun vankilasta ja Turun vankilassa toimivasta Arjen taidot -kurssista. Ne ovat toimintaympäristöinä sellaisia, joita moni ei tunne.

2.1 Rikosseuraamuslaitos

Rikosseuraamuslaitos toimii oikeusministeriön alaisena, vankeusrangaistusten ja yhdyskunta-seuraamusten täytäntöönpanoviranomaisena (Rikosseuraamuslaitos 2020). Uusi organisaatio muutos Rikosseuraamuslaitos 2.0 tuli voimaan 1.9.2022. Syyskuun alusta lähtien Rikosseuraamuslaitos on koostunut neljästä vastuualueesta, jotka vastaavat kehittämisestä ja ohjauksesta, asiakasprosesseista, hallinto- ja tukipalveluista ja operatiivisesta toiminnasta (Rikosseuraamuslaitos 2022). Vankiloita on Suomessa 28, joista osa on suljettuja ja osa avovankiloita. Alla on uusi organisaatiokaavio kuvaamaan tämän hetken Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiota (kuvio 1).

Turun vankila kuuluu yhteen 11 rikosseuraamuskeskuksesta. Yhteistyötä tehdään paljon asiakasprosessien vastuualueen alaisten yksiköiden kanssa.

KUVIO 1: Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiokaavio 1.9.2022 alkaen (Rikosseuraamuslaitos 2022).

Rikosseuraamuslaitoksen visio on, että vankeja valmennetaan rikoksettomaan elämään – ”turvallisesti kohti avoimempaa täytöntöönpanoa.” Vision mukaan yksilön mahdollisuus muuttua ja kasvaa ohjaa työntekoa rikosseuraamuslaitoksessa. (Rikosseuraamuslaitos 2022.) Rikosseuraamuslaitoksen toimintaa ohjaavat useat lait, muun muassa lait Rikosseuraamuslaitoksesta, vankilaki ja tutkintavankeuslaki.

Rikosseuraamuslaitoksen toiminnan kulmakivet: visio, keskeiset tavoitteet, perustehtävät ja arvot pyrkivät vähentämään uusintarikollisuuden määrää ja vaikuttamaan vangin elämään niin, että hänestä tulisi vapauduttuaan osa yhteiskuntaa. Kulmakivet ohjaavat työntekijöiden työtä ja toimivat suuntaviittoina työn pohjalla.

KUVIO 2: Rikosseuraamuslaitoksen toiminnan kulmakivet (Rikosseuraamuslaitos 2022).

2.2 Turun vankila

Turun vankila on korkeimman turvaluokituksen 255-paikkainen suljettu vankila, joka kuuluu Länsi-Suomen rikosseuraamusalueeseen. Turun vankila siirtyi Kakolanmäeltä Turun Saramäkeen vuonna 2007. Saramäki sijaitsee noin kahdeksan kilometrin päässä keskustasta.

Suljettu vankila tarkoittaa sitä, että vangin toiminta on rajoitetumpaa kuin avovankilan vangilla. Turun vankilassa on sekä mies- että naisvankeja. Heidät on sijoitettu eri osastoille vankilassa eivätkä he ole missään tekemisissä keskenään. Eri vankiosastot eivät vankilan arjessa kohtaa toisiaan ja vankien liikkuminen on suunniteltu niin, että yksi osasto tai yksittäinen vanki liikkuu saatettuna ilman muiden vankien kohtaamista. Vankien kuljettaminen pitää laskea mukaan toiminta-aikaan, mikä on huomioitava, kun suunnittelee esimerkiksi kurssia vangeille. Vankiosastolla voi järjestää toimintaa vangeille mutta yleensä he haluavat pois osastolta.

Turun vankilassa vangeilla on mahdollisuus osallistua työtoimintoihin, joita on esimerkiksi metalli-, puu- ja ompelutoiminnat. Lisäksi he voivat opiskella peruskoulun ja lukion kursseja sekä osallistua Tuvaan (tutkintokoulutukseen valmentava koulutus). Turun vankila tarjoaa vangeille ryhmä- ja yksilömuotoista kuntoutusta, liikuntaryhmiä ja Arjen taidot -kurssia.

Osastojen toimintojen määrä vaihtelee hieman osastosta riippuen. Kaikille vangeille täytyy tarjota kerran vuorokaudessa tunti ulkoilua (vankeuslaki 767/2005). Osastoilla on mahdollisuus päästä palloilemaan, punttisalille ja kirjastoon viikko-ohjelman mukaisesti.

2.3 Arjen taidot -kurssi

Vankien tietotaitotaso on usein heikkoa ja mielenterveyden ongelmista kärsii jopa 75% vangeista (Kämäräinen 2019, 28). ADHD on esiintyvyydeltään kymmenkertainen siviiliväestöön verrattaessa. N. viidenneksellä vangeista ei ole peruskoulua käytynä eikä 70% vangeista ole peruskoulun jälkeistä tutkintoa. (Kivimäki 2022). Nämä vankeihin vaikuttavat terveydelliset asiat on syytä ottaa huomioon, kun kehitetään toimintaa vankilassa. Ne vaikuttavat oppimiskykyyn ja keskittymiseen jos lääkitystä ei ole aloitettu tai se on vasta aloitettu.

Arjen taidot kurssi on yksi Turun vankilan tarjoamista kursseista. Kurssin tarkoitus on parantaa vankien arjen hallinnan taitoja, jotta elämä vapautumien jälkeen sujuu paremmin. Arjen taidot -kursseja on kahta erilaista kurssia, Arjen taidot 1 ja Arjen taidot 2 -kurssit. Minua edeltäneet ohjaajat ovat saaneet ohjeet, joiden mukaan ruuan laittoon saa olla vain pari kertaa per kurssi ja muuten sisällön on oltava teoriaa. Tähän kaivataan nyt muutosta koska vangit ovat kertoneet sekä muille ohjaajille että itselleni luentomaisen kurssin olevan tylsää eivätkä he jaksaisivat istua paikoillaan kovin pitkiä aikoja. Tästä syystä osa vangeista on sanonut minulle, etteivät ole kiinnostuneet kurssiin osallistumisesta. Arjen taidot ovat kuitenkin elämänhallinnan perustaa ja jos

ne eivät ole kunnossa on vangin vaikea toimia omassa elämässään vapautumisen jälkeen. Ensimmäinen kurssi sisältää perusasioita henkilökohtaisesta hygieniasta, siivoamisesta, pyykinpesusta ja ruuanlaitosta. Toinen kurssi sisältää asioita muun muassa rahan käytöstä, asunnon hakemisesta ja myös ruuanlaitosta.

Turun vankilassa on kaksi opetuskeittiötä ja yksi luokkatila per sellirakennus. Näitä tiloja käytän järjestäessäni kursseja. Opetuskeittiössä on esimerkiksi helppo käydä ensin vankien kanssa läpi keitto hygieniasta teoriassa ja sen jälkeen siivota keittiö. Keittiöissä on siivouskomerot, joissa on perussiivoustarvikkeita. Teoriaa ja muuta tekemistä kuin ruoanlaittoa järjestän yleensä luokkatilassa, jossa on videotykki. Sen kautta on helpompaa näyttää vangeille video siitä, miten budjetointi onnistuu, kun kaikki näkevät videon yhtä aikaa.

Kurssien pituudet voivat vaihdella sen mukaan, mitä sisältöä kursseille halutaan. Itse olen toiminut niin, että esimerkiksi keittiöhygieniasta ja ruuan oikeanlainen säilytys on osio, joka täytyy käydä kaikilla kursseilla läpi, koska vankien kanssa teemme ruokaa opetuskeittiössä. Ruoanlaitto on tekemistä, jota vangit toivovat minulta jatkuvasti mutta arjen taidot -kurssi ei ole pelkästään ruuanlaittoa, vaan siihen pitää sisältyä myös teoriaosuuksia esimerkiksi henkilökohtaisesta hygieniasta, rahan käytöstä, asunnon etsimisestä ja pyykinpesusta.

Arjen taidot -kurssin tarkoitus on vahvistaa vankien arjen taitoja niin, että kun he vapautuvat selviytyminen siviilissä olisi helpompaa (Marttaliitto 2021). Marttaliitto toimii rikosseuraamuslaitoksen kanssa yhteistyössä ja järjestää Arjen taidot -kurssia vankiloissa meidän, Turun vankilan arjen taidot -ohjaajien lisäksi. Sisällöltään Marttaliiton kurssi on hyvin samankaltainen kuin Turun vankilan järjestämä mutta vierailija tuo vaihtelua vankien arkeen. Marttaliiton ohjaajalla voi olla myös käytössään aineksia, joita täällä vankilassa ei ole saatavilla. Se tuo vaihtelua vankien itselaittamiin ruokiin. Turun vankilan järjestämien kurssien kohdalla toimimme Marttaliiton edustajan kanssa niin, että katsomme kalentereistamme, milloin molemmille sopii hänen vierailunsa vankilassa. Tämän jälkeen pohdimme yhdessä mistä aiheesta Marttaliiton edustaja tulee tänne kurssikerran järjestämään. Kurssipäivänä haen hänet portilta ja menemme yhdessä tilaan, jossa kurssi järjestetään. Marttaliiton vetämillä kurssikerroilla toimin hänen työparinaan kurssilla.

Samaan aikaan kun ohjaaja ohjaa ryhmää, kuuntelee heitä ja tekee huomioita, pitää muistaa ympäristö missä toimitaan. Vankilatyössä on huolehdittava omasta turvallisuudesta. Koska arjen taidot -ohjaaja toimii useamman vangin kanssa yhtä aikaa yksin, on oman turvallisuuden

kannalta hyvä myös tehdä koko toiminnan ajan huomioita ryhmän dynamiikasta ja mielentilasta toiminnan aikana.

3 TIETOPERUSTA

Tässä luvussa esittelen opinnäyteyöni tietopohjaa ja siihen liittyviä keskeisiä käsitteitä. Käsitelen toimijuutta, osallisuutta ja motivointia. Pyrin myös vastaamaan kysymykseen mikä on vangin elämää sekä vankilassa että siviilissä tukevaa toimijuutta ja osallisuutta. Ilman kokemusta oman elämänsä hallinnasta, vangin voi olla vaikeaa irrottautua tutusta rikollisesta elämäntavastaan. Osallistumalla Arjen taidot -kurssiin, vanki saa kokemuksia osallisuudestaan ja toimijuudestaan omassa elämässään.

Kaikki vangit eivät halua tai osaa kertoa mikä olisi sellainen taito, jonka tukemiseen he tarvitsevat ohjausta. Ohjaajan rooli huomioiden tekijänä nousee tässä kohtaa esiin, sillä hänen tulee osata lukea ja kuulla ryhmää ja yksilöä. Ohjaajan tulee motivoida niitä vankeja Arjen taidot -kurssille, jotka kurssista hyötyisivät silloin kun he eivät halua osallistua. Esimerkiksi vangin henkilökohtainen hygienia voi olla sillä tasolla, että muut vangit huomauttavat asiasta mutta vanki itse ei tilannetta tajua tai huomaa. Osallistuminen Arjen taidot -kurssiin, vanki saa kokemuksia osallisuudesta ja toimijuudesta. Vangeilta kysytään kurssin aluksi mikä heitä kiinnostaa ja mitä he mahdollisesti haluaisivat tehdä kurssin aikana. Tämä lisää kurssin kiinnostavuutta ja vankien kokemusta siitä, että he voivat itse vaikuttaa omiin asioihinsa. Myös vartijoita konsulttimalla saa tietoa ja huomioita vankien mahdollista puutteista arjen taidoissa koska vartijat ovat läsnä vankien arjen pyörittämisessä vankilassa enemmän kuin muut työntekijät.

3.1 Toimijuus

Toimijuuden käsite on laaja ja sitä voidaan tarkastella monesta eri näkökulmasta. Tässä opinnäytetyössä tarkastelen sitä ohjaajan ja vangin näkökulmista. Pyrin vastaamaan kysymykseen mihin toimijuutta tarvitaan ja mitä toimijuus on?

Toimijuutta on aktiivisuus ja aloitteellisuus omassa elämässä. Kokemus siitä, että pystyy vaikuttamaan omaan elämäänsä ja kykyä ja resursseja siihen (Eteläpelto 2012.) Kaikilla vangeilla ei ole näitä kokemuksia vankeusajastaan tai omasta elämästään ennen vankeutta. Rajoitteena toimijuudelle voi olla rakenteet, instituutiot ja valta (tm.). Vankilassa valta esimerkiksi päiväjärjestyksestä ja sen toimivuudesta on työntekijöillä, eikä vangeilla ole vaikutusvaltaa siihen mihin aikaan yhteisiä toimintoja osastolla on. Vanki voi ja saa valita osallistuuko hän yhteisiin toimintoihin mutta ei valtaa siihen mitä ja millaisia toiminnot ovat. Voidaan kysyä, että mikä

on vangin toiminnan ja rakenteiden luomien mahdollisuuksien välinen suhde? Entä miten paljon rakenteet ja olosuhteet todella määräävät vankien toimijuutta? (Kauppila, Silvennoinen & Vanhalakka-Ruoho 2015). Vankila on toimintaympäristönä usein kankea ja joustamaton. Vankilan rakenteet määräävät paljon vankien toiminallisuudesta. Tähän on syynä muun muassa turvallisuus näkökohta ja henkilökunnan resurssit.

Toimijuutta tarvitaan oman toiminnan kehittämiseksi eli taitojen kartuttamiseksi, työuran mielekkääksi rakentamiseen, oman elämänhallintaan, identiteetin muokkaamiseen ja subjektiksi tulemiseen (Eteläpelto 2012). Vangin oma kokemus siitä, ettei hänellä ole vaikutusvaltaa moneen asiaan vankilassa voi lamaannuttaa ja vähentää elämänhallinnan tunnetta. Kauppilan, Silvennoisen ja Vanhalakka-Ruohon mukaan toimijuus muovautuu ihmisen ja hänen ympäristönsä välisessä vuorovaikutuksessa. Vankilassaoloaika voi siis muuttaa vangin käsitystä itsestään oman elämänsä toimijana, kun vangin mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä on rajallista.

Toimijuus muodostuu vuorovaikutussuhteissa, vaikka toimijat itse muokkaavat ja muuntavat omaa elämänsä kulkuaan. Toimijuus käsitteenä suuntaa katsettamme siihen, miten ohjauksen ammattilaiset voivat tukea ihmisiä heidän elämässään tässä monimutkaisemmaksi muuttuvassa yhteiskunnassamme. (Kauppila & Silvennoinen & Vanhalakka-Ruoho, 2015). Vankilassa työntekijöiden lisäksi vanki on vuorovaikutussuhteessa myös muihin vankeihin. Se voi olla sekä huono että hyvä asia. Hyvänä sitä voidaan pitää silloin kun vankiryhmässä on aktiivisia vankeja. He toimivat omalla esimerkillään hyvinä toimijoina omassa elämässään. Esimerkin kautta muodostuu muille vangeille kuva siitä, miten he itsekkin voivat olla toimijoina omassa elämässään. Vastaavasti huonoa asiassa on se, että ryhmä myös passivoituu herkästi, jos ryhmän johtohahmo on itse passiivinen tai jopa kieltää muita osastonsa vankeja osallistumasta esimerkiksi vankilan toimintoihin.

Iso osa vangin päivästä kuluu omassa sellissä. Ulkoilu on lakisääteistä, joten tunnin päivässä vanki pääsee ulkoilemaan, jos hän näin haluaa (vankeuslaki 767/2005). Vankilassa oleminen ja syrjäytyminen vähentävät ja yksipuolistavat vankien sosiaalisia kontakteja; ystävät ovat vankilassa (Kauppila ym. 2015, 153). Näin voi olla mutta monella vangilla on kuitenkin vankilan ulkopuolella puoliso ja lapsia ja mahdollisesti muutakin sukua, mikä motivoi vankia pysymään toimijana omassa elämässään.

3.2 Osallisuus

Osallisuus on kuulumista ja liittymistä johonkin, yhteisyyttä, yhteensopivuutta ja mukaan ottamista. Osallisuus on myös jotain, joka tapahtuu ihmisten välillä liikkeissä, katseissa ja kosketuksessa. (Isola & Kaartinen & Leemann & Lääperi & Scheider & Valtari & Keto-Tokoi 2017, 3). Vankilassa olo ajan vangit peilaavat omaa osallisuuttaan toisia vankeja ja henkilökuntaa kohtaan. Se, miten vanki tuntee pääsevänsä vaikuttamaan omaan vankilassaoloaikaansa, heijastuu myös siviilielämään vapautumisen jälkeen. Motivaatio oppia joitakin uusia taitoja vapautumisen jälkeistä elämää varten voi latistua, jos vanki ei saa osallisuuden kokemusta vankilassaoloaikanaan. Osallisuus on kuulumista kokonaisuuteen, jossa ihmiset pystyvät saamaan itselleen erilaisia hyvinvoinnin lähteitä ja elämän merkityksellisyyttä lisääviä vuorovaikutussuhteita (mt., 5).

Turun vankilan osastoittamisen myötä vangit eivät tapaa muiden osastojen vankeja eikä ole heidän kanssaan muutenkaan tekemisissä. Osaston vangit ovat keskenään tiivistä tekemisissä näin halutessaan silloin, kun sellit ovat auki. Tämä auttaa luomaan tiiviin porukan osaston kesken ja auttaa vankeja tuntemaan itsensä osalliseksi esimerkiksi yhteisen toiminnan kautta. Samalla se luo kuitenkin mahdollisuuden syrjintään, jos vaikka ryhmä päättää sulkea jonkun tietyn vangin ryhmästä pois.

Kuulluksi tuleminen on osallisuutta ja ihminen, joka kokee tulevansa kuulluksi itsenään, kokee olevansa merkityksellinen osa elämää ja hän saa kokemuksen siitä, että hän pystyy vaikuttamaan oman elämänsä kulkuun ja yhteisiin asioihin (THL 2022). Kuulluksi tuleminen voi olla myös vaarallinen kokemus vankiosastolla. Jos vanki kertoo liikaa omista asioistaan muille vankeille tai heidän kuullen voidaan se kääntää kertojaa itseään vastaan ja käyttää tietoja esimerkiksi kiristämiseen. Tämän vuoksi henkilökunnan on hyvä muistaa olla puhumatta vangin henkilökohtaisista asioista muiden vankien kuullen.

Osallisuus ilmenee päätösvaltana ihmisen omassa elämässä, mahdollisuuksina päättää omasta olemisesta ja tekemisestä, hallittavuuden ja ennakoitavuuden tunteesta toimintaympäristön suhteen sekä vaikuttamisen prosesseista. Osallisuus ilmenee myös pystyvyytenä vaikuttaa yhteiskunnallisesti. (Isola & Kaartinen & Leemann & Lääperi & Scheider & Valtari & Keto-Tokoi 2017, 5). Samaan aikaan yhteiskunta odottaa ihmisten pitävän huolta ei pelkästään itsestään, vaan myös läheisistään ja lähiyhteisöistään. Ihmisten odotetaan ratkaisevan ongelmat ja löytävän keinot yhteisöjen ihmisten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Ihmisten osallisuus ja sen edellyttäminen sisältää kuitenkin sudenkuopan, jossa sosiaalinen vastuu siirtyy yhä enemmän

perheiden, läheisten ja kansalaisten hartioille. (Gothoni & Hyväri & Kolkka & Vuokila-Oikkonen 2016, 18.) Vanki voi osallistaa työntekijöitä omasta elämästään ja odottaa, että joku muu tekee asioita hänen puolestaan ja päättää asioita puolestaan koska hän on vankilassa eikä voi vapaasti itse tehdä asioita omasta puolestaan. Tämä kokemus pitää huomioida työntekijöiden puolelta ja tarjota, resurssien rajoissa, vangille mahdollisuus hoitaa itse omia asioitaan. Tämä lisää vangin osallisuuden tunnetta omasta elämästään. Se että, ihmisten osallisuutta voitaisiin lisätä, edellyttää verkottumista ja kumppanuutta sektoreiden yli sekä kolmannen sektorin, yksityisten palvelujen ja julkisen sektorin yhteistyön parantamista (tm., 18). Osallisuus vaikuttaa myös ihmisen toimijuuteen. Positiivisesti suuntautunut ihminen näkee enemmän mahdollisuuksia ja motivoituu ja rohkaistuu tarttumaan niihin (THL 2022).

Osallisuuden esteenä voidaan nähdä yksilön puolesta toimivat ammattilaiset. Erityisesti leimaavat huolipuheet esimerkiksi marginaali-ihmisistä ovat osallisuuden tunnetta vähentävää toimintaa. Myös yksisuuntainen asiantuntijavalta vähentää subjektiutta ja ihmisarvoa. (Gothoni & Hyväri & Kolkka & Vuokila-Oikkonen 2016, 19). Vankilassa vankien osallistaminen omaa elämäänsä koskeviin päätöksiin voidaan katsoa vangin elämänlaatua parantavaksi toiminnaksi. Turvallisuus ja resurssit huomioiden, tätä olisi hyvä toteuttaa jo vangin vankilassa-oloaikana. Vankilassa tapahtuvan toiminnan suunnitteluun voitaisiin ottaa vangit mukaan, jotta siitä saataisiin enemmän vankeja osallistavaa, toiminnallista ja motivoivaa tekemistä.

3.3 Motivaatio

Vangin motivaatio on tärkeää Arjen taidot -kurssin kehittämisessä.

Ihmistä motivoidaan jostakin syystä. Tai jokin sisäinen tarve motivoi ihmistä toimintaan. Oppiakseen uutta ihminen tarvitsee oppimismotivaatiota. Oppimismotivaatiolla tarkoitetaan pysyvyyttä, merkityksellisyyttä ja toimijuutta (Salmela-Aro 2018). Vanki tarvitsee oppimismotivaatiota uusien asioiden oppimiseen ja vanhojen kehittämiseen. Vangin motivaatio oppia uusia asioita ei ole itsestäänselvyys ja motivaatiota voidaan joutua hakemaan pitkään. Uusien asioiden oppiminen on tärkeää esimerkiksi silloin, kun selviäminen vankeusajan jälkeisestä arjesta on hankalaa tai jopa mahdotonta puuttuvien taitojen vuoksi.

Lähes kaikki vangit Turun vankilassa ovat täysi-ikäisiä. Vangin tulee antaa itse päättää se, että osallistuuko hän toimintaan vai ei vaikka ohjaajasta tarve voisi olla ilmeinen. Motivointi vaatii asiakkaan kokonaistilanteen hahmottamista ja malttia odottaa asiakkaan tilanteen hahmottamista hänelle itselleen (THL 2020). Kuitenkin Rikosseuraamuslaitoksen palvelulupauksessa

sanotaan, että kaikkien vankien kanssa tulisi käydä läpi arjen taitojen sisältöä suhteutettuna vangin taitotasoon ja vankeusaikaan (Kivimäki 2022). Ihmisen pakottaminen nostaa vastarintaa ja siksi panostuksen motivointiin on oltava laajempi (Oksanen 2014, 29). Tässä kohtaa pitää kysyä, että onko motivointi pakkoa, joka naamioidaan motivaation etsintään vai motivointia ilman pakon tunnetta. Kumpi palvelee vankia enemmän. Oksasen mukaan osa ihmisistä tarvitsee apua mahdollisuuksiensa hahmottamiseen ja kypsymistä. Tämän halun ilmaiseminen voi olla vangille vaikeaa ja ohjaajan pitää ”tunnustella maaperää” välillä. Oksanen jatkaa, että toteutus on käytännössä yleensä heikoin lenkki kahden ihmisen kohtaamisen ollessa monen tason tapahtuma. Silloin kun vanki ei ole helposti motivoitavissa ohjaajan ajatuksena voi olla lyhyt keskustelu vangin kanssa, jonka aikana ohjaaja kylvää idean siemenen vangin ajatuksiin. Siemen ehkä ajan kanssa itää mutta ilman kohtaamista siemen ei päädy vangin ajatuksiin. Myös uteliaisuus voi toimia oppimisen moottorina ja sisäisen motivaation lähteenä (Haapaniemi & Raina, 2014). Utelaisuuden ylläpitäminen vankilassa voi olla haaste vangille. Varsinkin jos tuomio on pitkä. Vankia ei pidä kuitenkaan unohtaa pitkän tuomion aikana, aina välillä voi käydä kysymässä, että mitä kuuluu ja kertoa, että mihin hän juuri sillä hetkellä voisi osallistua.

Ohjaajaa vanki voi tarvita muutenkin oman motivaationsa löytämiseen ja vahvistamiseen. Joillekin on voinut jäädä epäselväksi heidän osuutensa oman elämänsä tapahtumiin ja jopa koko elämänsä kulkuun. Heille ei ole välttämättä syntynyt käsitystä siitä, että he voisivat toimia oman elämänsä ohjaajina (Oksanen 2014, 30). Ohjaaja osaa ohjata vankia löytämään ne asiat mitkä häntä motivoi juuri sillä hetkellä. Vanki voi kokea menneisyytensä määrittelevän myös tulevaisuuttaan. Oman tulevaisuutensa voi kuitenkin määritellä itse hankalastakin menneisyydestä huolimatta ihan niin kuin itse tahtoo. Tämä on kaiken ydin. (mt., 102.)

4 MENETELMÄT

Tässä luvussa esittelen kehittämistyön menetelmät opinnäytetyössäni. Tarkoituksena oli tutkia Turun vankilan vankien ja työntekijöiden kokemuksia, näkemyksiä, havaintoja ja ajatuksia. Aineiston keräsin puolistrukturoiduilla eli teemahaastatteluilla yksilö- ja ryhmähaastatteluilla.

4.1 Yksilö- sekä ryhmähaastattelut

Haastatteluihin päädyin koska tutkittava tieto on haastatteluissa läsnä koko ajan. Haastatteluissa pystyin myös selventämään ja syventämään kysymyksiäni heti, jos katsoin sen tarpeelliseksi. Ryhmähaastatteluita tein neljä kappaletta, yhteensä ryhmiin osallistui 22 vankia. Osa vangeista oli ensikertalaisia, osalla oli useampi tuomio takana. Työntekijöitä haastattelin yhteensä kahdeksan kappaletta, yhtä ohjaajaa, kahta erityisohjaajaa, kahta vartijaa ja kolmea rikosseuramusesimiestä.

Koska itse olen töissä Turun vankilassa tällä hetkellä, koin parhaimmaksi vaihtoehdoksi tehdä puolistrukturoituja teemahaastatteluja vangeille ja haastatteluja henkilökunnalle. Parhaimmaksi koin sen, koska samassa tilassa tapahtuva kanssakäynti toisen ihmisen kanssa antaa minulle enemmän tietoa ihmisen ajatuksista tulkitessani hänen elekieltään samalla kun haastattelen häntä. Tämä voi olla myös huono asia, koska virheellinen tulkinta elekielestä voi johtaa väärnlaisiin tietoihin. Haastattelu tilanteessa voin kuitenkin kysyä asiasta haastateltavalta jatko kysymysten muodossa. Haastattelemalla ihmistä saadaan myös saada syvällistä tietoa ihmisten mielipiteistä, käsityksistä ja uskomuksista. Puolistrukturoitu haastattelussa on jokin näkökohta lyöty lukkoon mutta joustavuuttakin löytyy. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 11, 47). Omiin haastatteluihini tein haastattelurungon, erikseen vangeille ja työntekijöille.

Keskustelin ohjaavan opettajani ja työelämän edustajan kanssa siitä, millaisia menetelmiä ajattelin käyttää opinnäytetyöni aineistonhankinta metodina. Alun perin olin ajatellut tehdä haastatteluja henkilökunnalle ja kyselyn sekä haastatteluja vangeille. Arjen taidot -ohjaajana työskennellessäni olen kuitenkin huomannut ja minulle on kerrottu muiden työntekijöiden toimesta, etteivät kaikkien vankien lukutaito ja luetunymmärtämisen taito ole niin hyvällä tasolla, että kyselyitä kannattaisi tehdä. Myös työelämän edustaja oli sitä mieltä, etteivät kyselyt olisi kan-

nattavia tehdä, sillä vastausprosentti olisi hyvin todennäköisesti jäänyt kovin pieneksi. Haastatteluiden etuna on se, että voin tehdä tarkentavia kysymyksiä haastateltaville. Lopulta päädyin tekemään henkilökunnalle yksilöhaastatteluita ja vangeille ryhmähaastatteluita.

Aloitin henkilökunnan yksilöhaastatteluiden tekemisen kesällä 2022. Tämä oli hankala aika sopia haastatteluja henkilökunnan kesälomien takia. Loput tein alku syksystä. Osa henkilökunnasta kieltäytyi haastattelusta mikä on ymmärrettävää senkin jälkeen, vaikka kerroin ettei heidän tarvitse tietää kaikkea opinnäytetyöni aiheesta ja että haastattelut tehdään anonyymeinä. En saanut syitä kieltäytymisille, vaikka sitä kysyin. Kysyessäni suostumuksia haastatteluihin kerroin työntekijöille ja vangeille haastatteluiden olevan täysin vapaaehtoisia. Kysyin myös lupaa siihen, että saisin nauhoittaa haastattelutilanteet. Tähän kaikki eivät suostuneet. Jos haastateltava/haastateltavat kieltäytyivät nauhoituksesta tein muistiinpanoja haastatteluista. Tein muistiinpanoja myös nauhoitetuissa haastatteluissa mutta en yhtä tarkkoja kuin nauhoittamattomissa.

Henkilökunnan haastatteluihin varasin aikaa noin tunnin per haastattelu ja se osoittautui riittäväksi. Olin tehnyt kysymykset valmiiksi kesän aikana.

Vankien haastattelut toteutin niin, että kysyin ensin luvan Rikosseuraamuslaitokselta. Tämä tapahtui kesäkuussa 2022. Sen jälkeen kysyin suostumusta haastatteluihin vangeilta, sillä hetkellä ohjaamiltani ryhmiltä. Tähän päädyin, koska silloin olisin vangeille tuttu ihminen. Kaikki vangit eivät luota vieraisiin ihmisiin, joten koin, että saadakseni aikaiseksi rennon ilmapiirin, jossa kaikkien olisi helppo puhua, minun olisi hyvä olla tuttu henkilö vangeille. Tästä syystä kävi kuitenkin niin että, haastattelut alkoivat kulkeutua välillä ohi varsinaisen aiheen ja jouduin palauttamaan keskustelun takaisin aiheeseen. Sain kuitenkin apulaisjohtajalta luvan käyttää vankien haastatteluihin kurssini aikaa, joten aika ei kuitenkaan loppunut kesken haastatteluista tehdessäni. Yhden kurssikerran kesto on puolestatoista tunnista kahteen tuntiin.

4.2 Aineiston analysointi

Analyysi laadullisessa tutkimuksessa voidaan toteuttaa monin eri tavoin. Perusanalysointi menetelmänä voidaan pitää sisällönanalyysiä. Sisällönanalyysin vaihteita on kolme. Ensimmäinen on pelkistäminen, jossa karsitaan tekstistä pois epäolennainen, toiseksi tulee ryhmittely, jossa etsitään tekstistä samankaltaisuuksia ja toisaalta eroavuuksia ja kolmas vaihe on käsitteellistäminen, jossa erotetaan tutkimuksen kannalta olennainen tieto. (Tuomi & Sarajärvi 2018).

Aloitin analysoinnin litteroimalla ne haastattelut, jotka olin saanut luvan nauhoittaa ja puhtaaksikirjoittamalla ne haastattelut, joita en saanut nauhoittaa. Aloitin ensin työntekijöiden yksilöhaastatteluista ja sen jälkeen tein saman vankien ryhmähaastatteluille. Alleviivasin ja merkitsin erilliselle muistiinpanolapulle kaikki sillä hetkellä mielestäni olennaiset asiat. Tein opinnäytetyöni aineistonkeruun teemahaastatteluin. Vertailin yksilö haastatteluja ja ryhmähaastatteluja keskenään niin, että merkitsin samankaltaisuudet haastattelukysymysteni alle ja eroavaisuuksia laitoin itselleni ylös erilliseen muistiin panoon. Yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia vertailemalla nousi esiin teemoja, jotka toimivat seuraavassa pääluvussa apuna tulosten esittelyssä.

Haastatteluilla tehtyyn tutkimuksen analysointiin liittyy virheellisen tulkinnan mahdollisuus. Olenko osannut ilmaista asian niin, että ymmärrän sen mitä haastateltava haluaa sanoa. Toisaalta osaanko tulkita oikein haastateltavia ja esittää oikeat jatkokysymykset tarvittaessa?

Haastatteluja tehdessäni olin töissä Turun vankilassa. Haastateltavat eivät välttämättä osanneet suhtautua minuun niin, että olisin ollut vain tutkija haastatteluista tehdessäni, vaikka totesin sen kaikkien haastattelujen aluksi. Toisaalta, kun itse haastattelin työkavereitani ja ohjattaviani on mahdollista, että tulkitsin haastateltavia väärin pohjaten johonkin menneessä ilmi tulleet asiaan.

4.2 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkija pyrkii tutkimuksessaan uuden löytämiseen ja kokemaan uusia oivalluksia sekä kertomaan niistä yleisölle. Tutkimuksen luotettavuus ja sen arviointi on osa tutkimuksen hyvää käytäntöä. (Aaltio & Puusa 2011, 153). Hyväksi käytännöksi ei riitä se, että kerron tässä tehneeni tutkimukseni luotettavasti se pitää myös perustella. Tutkimuksen tekoon liittyy oman työn arviointi. Kriittisyys on keskeinen osa tutkimuksen ihanteista. Tutkijan pitää suhtautua kriittisesti käyttämäänsä kirjallisuuteen ja valitsemiinsa menetelmiin sekä aikaisempiin ja omiin tutkimustuloksiin. Tutkijan tulee olla reflektiivinen suhteessa omien kokemustensa etäännyttämiseen ja peilaamiseen tutkimusprosessin aikana (mt.,158)

Opinnäytetyön aiheen hyväksymisen jälkeen pyysin Rikosseuraamuslaitokselta luvan haastatella vankeja. Tämän luvan saamiseen meni aikaa hyväksyjän lomien vuoksi. Odotellessani lupaa, laadin vangeille tietosuoja lomakkeen eli haastatteluluvan ja tein haastattelurungot sekä yksilö- että ryhmähaastatteluihin. Säilytin näitä lukollisessa laatikossa aina kun en niitä tarvinnut.

Vankien ryhmähaastattelussa oli hieman haasteita, sillä olen työssä vankilassa ja toimin yhtä aikaa sekä ohjaajana, että haastattelijana vangin näkökulmasta. Itse pyrin ottamaan aina haastatteluja tehdessä haastattelijan roolin. Toistin siis haastatteluun osallistumisen vapaaehtoisuutta useampaan kertaan, jotteivat vangit luulleet, että tämä olisi pakko työntekijä statukseni vuoksi. En voi sanoa kuitenkaan aivan varmaksi yrityksistäni huolimatta, etteikö joku vanki olisi voinut kuvitella tilannetta vastakkaisesta sanomisestani huolimatta pakkotilanteeksi.

Kysyin myös lupaa haastatteluiden nauhoittamiseen. Osa antoi luvan tähän mutta kaikki eivät. Osa haastatteluista on minun muistiinpanojeni varassa. Kaikkea kirjaamani säilytin myös lukitussa laatikossa aina kun en sitä käsitellyt. Aineistoa käsittelin niin, ettei kukaan muu päässyt näkemään sitä. Työntekijöiden yksilöhaastatteluista tehdessäni pyysin ensin suullisen luvan haastatteluille ja kerroin, että haastattelu on täysin vapaaehtoista. Osa haastateltavista ei antanut lupaa haastatteluiden nauhoittamiseen. Pyrin olemaan haastattelijan roolissa myös haastatellesani työntekijöitä. Myös näitä muistiinpanoja säilytin lukollisessa laatikossa ja käsittelin niitä niin, ettei kukaan muu päässyt näkemään niitä.

Kaikkia haastatteluja tehdessäni kerroin myös haastateltaville tutkimukseni olevan sen luontoinen, että haastateltavien anonymiteetti säilyisi täysin. Tutkimukseni kannalta identifioitavat asiat olivat epärelevantteja ja kysymykseni niin yleisluonteisia ettei vastausten perusteella voi päätellä kuka kysymyksiin on vastannut. Ryhmähaastattelut tein tilassa, jossa oli haastateltavien lisäksi vain minä paikalla.

Se, että työskentelen itse vankilassa ohjaajana sekä auttoi että hankaloitti tutkimuksen tekoa. Itse haastattelujen sopiminen ja tekeminen sujui helpommin kuin mitä se olisi sujunut, jos en olisi ollut itse joka päivä paikalla. Pystyin joustamaan omassa aikataulussani helpommin ja pystyin liikkumaan vankilan alueella vapaasti. Työntekijänä minulle oli kuitenkin jo muodostunut omia mielipiteitäni käsittelemistäni asioista. Nämä henkilökohtaiset mielipiteeni ja ajatukseni siirsin syrjään tutkimukseni ajaksi niin hyvin kuin pystyin.

5 TULOKSET JA ANALYYSI

Tässä luvussa esittelen tutkimukseni tulokset ja analysoin niitä. Tutkimustulokset olen saanut sekä yksilö- että ryhmähaastatteluita tekemällä. Kysymykset eivät olleet täysin samoja sekä työntekijöillä että vankiryhmillä. Esittelen tulokset haastatteluista nousseiden teemojen avulla. Vertailen myös yksilöhaastatteluiden ja ryhmähaastatteluiden tuloksia keskenään.

Lupasin kaikille haastateltavilleni anonymiteetin, joten käytän tässä heistä koodinimiä niin, että yksilöhaastateltavat ovat H1, H2, H3, H4, H5, H6, H7 ja H8 ja ryhmistä koodeja R1, R2, R3 ja R4. Tämä ei kuitenkaan ole tekemieni haastattelujen järjestys. Vankilassa anonymiteetin säilyttäminen on erittäin tärkeä turvallisuustekijä, ja sen takia esittelen sitaatteja vain vähän.

5.1 Mitä on Arjen taidot -kurssi?

Kysyin ensin sekä työntekijöiltä, että vangeilta mitä arjen taidot on ja mitä arjen taidot -kurssi heidän mielestään sisältää. Kahdeksasta työntekijästä kuusi tiesi mikä kurssi on ja mitä se suurin piirtein pitää sisällään. Vangit olivat kaikki Turun vankilan järjestämällä ja minun ohjaamallani Arjen taidot -kurssillani olleita, joten heillä oli paremmin hallussa kurssin sisältö.

Itsestään selviä asioita siviilissä mutta ei vankilassa (H2).

Asiakas oppii hallitsemaan arkisia asioita paremmin. Perusasiat esimerkiksi raha, ruoka, puhtaus ja ajanhallinta pitää olla kunnossa, kun vapautuu. Laaja ja iso asia (H4.)

Tekemistä. Yläasteen köksä tulee mieleen. Et osaa ne perusasiat mil pärjää siviilissä (R1.)

5.2 Arjen taidot -kurssin tarpeellisuus ja vaikuttavuus

Sekä vangit että työntekijät näkevät arjen taidot -kurssin tarpeellisena kurssina Turun vankilassa. Monilla vangeilla on ollut vaikeuksia selviytyä arjen hallinnasta siviilissä ja arjen taidot -kurssi nähtiin erittäin tarpeellisena näillä vangeilla. Ne vangit, jotka kokivat arjen taitojensa olevan hyvällä tasolla, kertoivat kurssin olevan hyvää kertausta ja toimivan idea lähteenä omille kokkauksille osastolla.

Osa hallitsee paremmin kurssin sisällön, osa ei ole koskaan kuorinut porkkanaa. Jotkut tarvitsevat paljon apua. Pitää osata kuunnella ryhmää, että mitä he oikeasti tarvitsevat (H3.)

Kysyin myös työntekijöiden näkemystä siitä, onko Arjen taidot -kurssilla vaikutusta vangin ja työntekijän näkökulmista. Vastausten mukaan kurssi saattoi parantaa osaston yleistä siisteyttä ja aktivoida vankeja hyvällä tavalla. Sen nähtiin myös rauhoittavan osastoja silloin kun muuta toimintaa oli osastolla vähän.

Kysyin vangeilta, että onko Arjen taidot -kurssille helppo osallistua, kävi ilmi, etteivät kaikki vangit tieneet kurssin olemassaolosta. Muuten kurssille osallistumista pidettiin helppona mutta sekä arjen taidot -kurssin että muidenkin toimintojen olemassaolosta ei kaikilla vangeilla tuntunut olevan tietoa. Osastoille kaivattiin sekä henkilökohtaista perehdyttämistä heti osastolle saapumisen jälkeen vankilan toimintoihin, että perehdytysopasta, josta tietoa Turun vankilan toiminnoista voisi löytää.

Oli. Ja ei ollu. Kaikki ei ees tienny et tämmöst kurssii on (R2.)

5.3 Turun vankilan muut toiminnot

Kysyin myös vertailun vuoksi sekä työntekijöiltä että vangeilta Turun vankilan muista toiminnoista. Toimintoja ovat esimerkiksi työtoiminta, ohjattu liikunta ja päihdekuntoutuskurssit. Tämän vertailun tein, jotta erottaisin toisistaan vankien halut osallistua osallistumisen ja tekemisen puutteen vuoksi aidosta tarpeesta haluta oppia arjen taitoja. Toiminnallisuus on vangeille tärkeää sillä konkreettinen tekeminen vahvistaa osallisuuden tunnetta omasta elämästään ja lisää päiviin mielekkyyttä. Muut Turun vankilan toiminnot nähtiin sekä työntekijöiden että vankien puolelta sekä riittävinä että riittämättöminä. Vankien kokemukset olivat osastosidonnaisia. Joillakin osastoilla koettiin muita toimintoja olevan riittävästi, kun taas toisella osastolla toimintoja oli aivan liian vähän. Myös olemassa olevien toimintojen peruuntumisia kritisoitiin paljon, lähinnä koska tieto peruuntumisista ei aina saavuttanut vankeja.

Ei ainakaan tällä osastolla (R3).

Laitostuu kun ei ole toimintaa (R4.)

On mut ne ei toimi. kaheksan tuntia päivässä toimintaa olis hyvä. Valinnanvaraa liian vähän (R1.)

Vankien vastauksista kävi ilmi, että he osallistuvat lähes kaikkeen toimintaa ihan vain, jotta ei tarvitse olla sellissä ja osastoilla niin paljon kuin mitä he olisivat ilman toimintaa.

Työntekijöiden näkemykset olivat myös keskenään ristiriidassa. Osa näki varsinkin työmiesten osastot hyvinä toiminnallisuuden suhteen, kun taas osa katsoi tarjolla olevan työtoiminnan olevan jo vanhanaikaista sen luonteen vuoksi. Vastauksissa pohdittiin sitäkin, että mitä nykytyöhön valmentavaa työtä naisvangeille tarjoaa Turun vankilan pajat, kun naisille on tarjolla vain ompelimo ja kutomo.

Hyvänä työntekijät näkivät myös eri ohjelmatöiden määrän. Samoin hyvänä nähtiin kaikki ohjaajan/erityisohjaajan järjestämä työ koska se vähensi valvontatyötä osastoilla. Esiin nousi myös ohjelman ohi työ ja sen lisäämisen tarve. Vankien tarpeet koettiin hyvin laaja-alaisina ja tähän pitäisi pystyä vastaamaan vankilan puolelta. Ihminen on fyysis-, psyykkis-, sosiaalinen kokonaisuus ja vankien kokonaisvaltainen auttaminen pitäisi ottaa huomioon myös vankilatyössä.

Edes jollain tasolla vanki kokee, että joku välittää, kun järjestää jotain (H1).

Paljon ohjaamista talossa. Vangit on paljon selleissään eli toiminnoille olisi tarvetta. Päiväohjelmat hankaloittaa ja aikaa voisi käyttää enemmän päivästä toimintoihin. Pääteettömälle osastolle haetaan koska siellä on enemmän toimintaa (H6.)

Suurin osa vangeista sanoi haluavansa enemmän liikuntaa vankilaan. Tämä toive tuli esille kaikissa ryhmähaastatteluissa. Vangit toivoivat sekä lisää palloilu vuoroja että lisää ja pidempiä punttisali vuoroja. Osa ryhmistä halusi myös työtoimintaan johon pääsemisen he kokivat olevan todella vaikeaa. Samoin esiin nousi tarve saada viikonloppuihin lisää tekemistä.

Viikonloput on vaikeinta tuomiossa (R1).

Myös rangaistusajan suunnitelman mukaista kuntouttavaa toimintaa haluttiin lisää ja yksi ryhmä toivoi myös Arjen taidot -kurssia koko ajan jatkuvaksi kurssiksi.

5.4 Resurssit

Kysyttäessä Turun vankilan toimintojen kehittämisestä ja niiden esteistä esiin nousi suurimpana asiana sekä työntekijöiden että vankien mukaan resurssit. Isoimmaksi asiaksi nousi käsitys siitä, että budgeetti on niin pieni, ettei sen takia voida järjestää toimintoja. Myös henkilökunnan vähyys ja vaihtuvuus koettiin esteeksi toimintojen järjestämiselle.

Budjetti. Henkilöstä resurssit. Ei ole aikaa järjestää toimintoja, toimintatilat kaukana et on helpompi pitää kopissa. Odotetaan kauan vuoroja ja sitä et siirrytään paikasta a paikkaan b (R3.)

Liian vähän henkilökuntaa. Roti (turun vankilan asiakastietojärjestelmä). Päiviin lisää pituutta (R4.)

Ihmisille aikaa työntekoon ja pysyvyyttä henkilökuntaan. Vaatii yhteisen päämäärän selkiyttämistä (H5.)

Osaavaan henkilökuntaa panostaminen ja lisää työntekijöiden palkkaamista on vastaus osaan sekä vankien että työntekijöiden kokemiin ongelmiin Arjen taidot -kurssin kehittämisessä. Tulossa on kuitenkin muutoksia esimerkiksi Rise 2.0 ja 3.0 muodoissa eikä näiden vaikutuksista työntekijöihin ole vielä tietoa. Lisäämällä osaavan henkilökunnan määrä voidaan lisätä vankien kokemuksia toimijuudesta ja osallisuudesta vankeusaikaansa esimerkiksi niin, että kun työntekijällä on aikaa istua vangin kanssa alas hoitamaan hänen asioitaan, vaikka ottamalla yhteyttä TE-toimistoon saa vanki kokemuksen olevansa osallisena omassa elämässään. Osallistamalla vankeja enemmän omien asioidensa hoitoon ja järjestämällä heille tekemistä vaikutetaan vangin henkiseen ja psyykkiseen hyvin vointiin.

5.5 Motivointikeinot

Vankien motivointi toimintaan nähtiin ristiriitaisena työntekijöiden näkökulmasta. Toisaalta vangilla on ja tulee olla itsemääräämisoikeus toimintoihin osallistumisesta. Ketään ei voi pakottaa osallistumaan. Työntekijät peräänkuuluttivat ohjaajien tietotaito- ja huomiokykyä sen suhteen, milloin vankia kannattaa ja pitääkin motivoida, vaikka vanki itse ei olisi kiinnostunut osallistumisesta. Esimerkkinä tästä nousi muun muassa se, että vangin selli voi olla niin epäsiisti, että muut vangit huomauttelevat hänelle ja mahdollisesti henkilökunnallekin tästä mutta vanki itse ei asiaa huomaa. Tällöin Arjen taidot -kurssille motivoiminen voisi olla hyvä asia vangin itsensä takia. Motivointi keinoina voisi silloin olla, vaikka se, että kerrotaan mitä kaikkea kurssi sisältää ja kysytään vangilta mikä aihe tai tekeminen häntä itseään kiinnostaa ja toteutetaan se sitten kurssilla, jos vanki siihen osallistuu. Vangeille on erittäin tärkeää se, että kun työntekijä lupaa hänelle jotain siitä myös pidetään kiinni. Vankien motivaatiota osallisuutta mihinkään laskee se, jos he eivät pysty luottamaan heille kerrottuihin asioihin.

Enemmän omasta tahdosta pitäisi osallistua. Ei ole hyötyä, jos pakottaa. Omasta tahdosta osallistumisesta on enemmän hyötyä (H2.)

Vangit kokivat motivaatioksi riittävän sen, että on jotain tekemistä ja sen, että pääsee pois osastolta. Arjen taidot -kurssille pääsyä toivottiin useammin muun toiminnan lisäksi, ei sen tilalle. Myös toiminnoista maksettava toimintarahaa mainittiin muutaman kerran syyksi osallistua toimintoihin mutta ei niin usein kuin itse odotin. Toimintarahaa on raha jonka vanki saa toimintoihin osallistumisesta. Liikunta nostettiin tässäkin kohtaa esille vankien toimesta muutaman vangin kokiessa, että liikunta auttaa pitämään pään kasassa vankeusaikana. Ajan koettiin kulkevan nopeammin toimintoihin osallistuessa ja se motivoi osaa vangeista osallistumaan kaikkeen toimintaan mitä heille on tarjottu.

Tylsyys. Raha. Sosiaalinen yhdessäolo. Kaikki toiminta hyvää. Pääsee pois osastolta. Liikunta auttaa unohtamaan et mis on. Oman kunnon ylläpito. Liikaa energiaa kertyy, jos ei pääse mihinkään. Aika kuluu nopeemmin. Rutiinit. Siviilissä ei halua töihin, vankilassa haluaa. Aika kuluu nopeemmin (R1.)

Olen huomannut, että myös vangit motivoivat toinen toistaan. Kun käyn osastoilla kysymässä kiinnostuksesta osallistua Arjen taidot -kurssiin niin välillä joku toinen vanki saattaa sanoa toiselle, että tämän kannattaisi osallistua. Pakottamiselta se ei omaan silmään näytä mutta en voi tietää mitä kaikkea osastolla tapahtuu, kun en ole siellä. Motivointi keinona nämäkin vangit sanovat usein, että ”aikasi kuluu nopeammin, jos osallistut kurssille” ja että ”onpahan ainakin jotain tekemistä”.

6 YHTEENVETO JA TUOTOS

Tässä luvussa teen vielä saamieni tulosten yhteenvedon. Turun vankila saa halutessaan opin- näytetyöni ja siihen liittyvän tuotokseni käyttöönsä. Myös muut vankilat voivat hyödyntää näitä halutessaan. Tuotokseni on jo toimitettu erääseen toiseen vankilaan, jossa ohjaaja voi sitä käyt- tää näin halutessaan.

Turun vankilan Arjen taidot -kurssi on koettu sekä vankien että ohjaajan toimesta osittain teo- reettisena ja luentomaisena. Tähän kaivattiin muutosta, jotta kurssi houkuttelisi enemmän van- keja osallistumaan kurssiin. Arjen taidot -kurssista hyötyisi moni vanki, koska sitä voi muokata tarpeen mukaan. Tämä ominaisuus on tärkeää säilyttää jatkossakin, jotta mahdollisimman moni vanki innostuisi käymään kurssin. Tekeminen on todettu vankien toimesta hyväksi asiaksi muun muassa oman mielenterveyden ylläpitämiseksi ja ajan kuluna. Työntekijöiden näkökul- masta vankien toimeliaisuus parantaa osastoturvallisuutta ja hygieniaa ja osastolla vangin hen- kilökohtaista hygieniaa. Sellainenkin vanki, jonka arjen hallinta on hyvällä tasolla voi hyötyä kurssista silloin kun tehdään vangin fyysiseen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia muita- kin kuin niin sanottuja perusasioita (hygienia, siivous, talous). Näitä voi olla esimerkiksi kok- kailu, rentoutus ja venyttely.

Vankien toiminnallisuus vaikuttaa heidän toimijuuteensa ja osallisuuden tunteeseensa. Osalli- suuden tunteen vahvistaminen vaikuttaa elämän hallintaan siviilissä. Vankeusaikana vangin tu- lisi saada osallisuuden kokemuksia ja niitä pitäisi pystyä vahvistamaan. Suljetussa vankilassa tämä on hankalaa toteuttaa siinä määrin kuin se joidenkin vankien kohdalla olisi tarpeellista mutta kehitystyötä tämän suhteen tehdään. Esimerkiksi vankisähköposti -kokeilu on yksi täl- lainen esimerkki. Tietokoneet ja niiden käyttö on monelle vangille kuitenkin vierasta. Omien asioiden hoitaminen koneilla on kuitenkin tätä päivää ja siihen pitää jatkossa panostaa enem- män. Itse olen Arjen taidot -kurssilla esimerkiksi katsonut vankien kanssa, että millaisista pai- koista ja miten asuntoa voi etsiä. Tämä toteutettiin niin, että pyysin ensin vangeille internetluvat ja tämän jälkeen varasin heille koneet, joita he voivat käyttää minun valvontani alla yhden kurs- sikerran verran.

Vangit ovat kaikki yksilöitä eikä kaikkia voida vetää samalle viivalle tässä asiassa. Sen takia joustavuus Arjen taidot -kurssin sisällöissä on tärkeää. Ohjaajan tulee osata lukea vankeja niiltä osin, milloin he eivät itse tuota tietoa siitä minkälaista tukea, apua ja tietoa he tarvitsevat. Kurs- sin mielekkyyden vuoksi se, että vangit saavat itse päättää osan kurssikertojen sisällöistä on

motivaation ylläpitämiseksi tärkeää. Kun kurssin sisältö on muokattavissa ja se kerrotaan vangeille silloin kun kurssista ollaan kertomassa osastolla, toimii se parempana houkuttimena osallistua kurssille kuin pakko. Pakko nähtiin myös henkilökunnan puolelta huonona keinoja saada vankeja osallistumaan kurssille.

Vankien vastauksista käy selkeästi ilmi tekemisen tarve. Tekemisen laadulla ja tarkoituksella ei tunnu niinkään olevan väliä, vaikka liikuntaa eri muodoissaan toivotaankin enemmän. Paikallaan oleminen koetaan passivoivana ja mielialaan negatiivisesti vaikuttavana asiana. Talon rakenteet, sekä fyysiset että osastojen aikataulut koettiin hankaloittavan ja jopa estävän toimintoja. Myös resurssipula nousi esiin kaikissa haastatteluissa jollain tasolla. Vankila rekrytoi tällä hetkellä lisää työntekijöitä, joten tulevaisuudessa ehkä asia niiltä kohdin paranee. Vankilassa alkaa myös elinkaariremontti mutta sen vaikutuksista talon kaikkiin rakenteisiin esimerkiksi tilojen osalta ei ole itselläni tietoa. Vankien päiviä voisi pidentää, jolloin päiviin mahtuisi lisää toimintoja. Tämä vaatisi lisää henkilöstöresursseja.

Arjen taidot -kurssilla voisi myös ottaa käyttöön rentoutumisen yhtenä kurssikertana. Se on tärkeää esimerkiksi tunnetaitoja opetellessa. Jos on kovin jännittynyt tai stressaantunut on vaikea oppia uutta, rentoutua, olla, keskittyä ja iloita mistään. Konkreettinen tapa opetella rentoutumaan on rentouden ja jännityksen erojen tunnistaminen ja harjoittelu. (opetushallitus 2022). Rentoutumisen opetteleminen on myös vangin toimijuuden ja osallisuuden tunteiden lisäämistä, kun vanki kokee voivansa itse vaikuttaa omaan olemiseensa ja hyvinvointiinsa.

Tämän opinnäytetyön tuotoksena syntyi esite Arjen taidot -kurssista vangeille. Kuvallinen esite on tarpeellinen, sillä monella vangilla on lukihäiriö ja keskittymisvaikeuksia. Haastatteluissa saadun palautteen mukaan vankien tuloperehdytys on myös jäänyt joidenkin vankien osalta tekemättä. Perehdytyksen puutteen vuoksi vangit eivät tiedä Arjen taidot -kurssin olemassaolosta.

Moni vanki ei osaa Suomen kieltä. Näistä syistä moni vanki ei jaksakaan keskittyä monisanaiseen vihkoseen, jossa ei ole kuvia. Toteutin kurssi esitteen siten, että siinä on neljä kuvaa per puoli ja kuvan vieressä on yksi tai kaksi sanaa, joka kertoo mitä kuva tarkoittaa. Esite on yksi A4 molemmin puolin. Toteutin esitteen myös englanniksi. Tulevaisuudessa esitteen voisi tehdä myös niillä kielillä, joita vankilassa esiintyy paljon, sillä ei suomea puhuvien vankien määrä on iso eikä tämän hetken käsityksen mukaan ole laskemassa.

7 POHDINTA

Tämän opinnäytetyön prosessin alkaessa keväällä 2022 olin työssä Turun vankilassa Arjen taidot -kurssin ohjaajana samalla opiskellen yhteisöpedagogiksi. Työ vankilassa auttoi minua ymmärtämään paremmin vankeja ja heidän tarpeitaan. Työntekijänä oleminen antoi minulle ymmärrystä siitä mitä kaikkea vankilatyö sisältää ja auttoi minua hahmottamaan työkentän laajuutta ja moninaisuutta.

Vankien eriaisteiset ongelmat arjenhallinnassa ovat lisääntyneet huomattavasti viimeisten vuosien aikana. Olisi mielenkiintoista peilata tätä vasten sitä että, onko ja jos niin mitä hyötyä Arjen taidot -kurssista on ollut vangeille. Tätä voisi tutkia jo jokin aika sitten vapautuneilta vangeilta ja kehittää arjen taidot -kurssia vielä paremmin tarvetta vastaavaksi. Arjen taidot -kurssia voisi jatkokehittää kysymällä kerran vuodessa vangeilta ja työntekijöiltä heidän toiveitaan ja huomioistaan kurssin suhteen.

Opinnäytetyöni ja tuotokseni on tehty Turun vankilaan mutta on myös muiden vankiloiden käytettävissä heidän näin halutessaan.

Yhteisöpedagogit ovat ohjaustyön ja yhteisöllisyyden asiantuntijoita. Arjen taidot -kurssi on useamman vangin ohjaamista yhtä aikaa. Ryhmän ohjaamisessa ryhmädynamiikan tuntemus on taito, joka yhteisöpedagogilla on hallussa. Yhteisöpedagogi suunnittelee, kehittää ja edistää yhteisöjen ja yksilöiden hyvinvointia. Tämä toteutuu Turun vankilassa toteutettavassa Arjen taidot -kurssissa. Vankilatyössä yhteisöpedagogi osaa nähdä vangin osana yhteiskuntaa ei pelkästään vankina vankilassa. Vankila on oivallinen työympäristö yhteisöpedagogeille vankien tarvitessa yhä laaja-alaisempaa osaamista vapautuakseen toimijoiksi yhteiskuntaan.

Tilaaajan palautteen mukaan opinnäytetyön ideoita otetaan käyttöön jatkossa.

LÄHTEET

- Aaltio, Iris & Puusa, Anu 2011. Laadullisen tutkimuksen luotettavuus. Teoksessa Puusa, Anu & Juuti, Pauli (toim.). Menetelmäviidakon raivaajat. Perusteita laadullisen tutkimuslähestymistavan valintaan. Vantaa. Hansaprint.
- Eteläpelto, Anneli 2012. Mitä on toimijuus ja mihin sitä käytetään? Luentomateriaali 23.2.2012. Viitattu 2.10.2022. <https://www.jyu.fi/hankkeet/interaktiivinen/yleisoluento-diat/etelapelto>
- Gothi, Raili & Hyväri, Susanna & Kolkka, Marjo & Vuokila-Oikkonen, Päivi 2016. Osallisuus yhteiskunnallisena haasteena. Diakonia-ammattikorkeakoulun TKI-toiminnan vuosikirja 2. Tampere. Juvenes print oy.
- Haapaniemi, Rauno & Raina, Liisa 2014. Rakenna oppiva ryhmä: pedagogisen viihtymisen käsikirja. E-kirja. Jyväskylä. PS-kustannus.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki. Yliopistopaino.
- Isola, Anna-Maria & Kaartinen, Heidi & Leemann, Lars & Lääperi, Raija & Scheider, Taina & Valtari, Salla & Keto-Tokoi, Anna 2017. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. Helsinki. Juvenes print – Suomen yliopistopaino oy.
- Kainulainen, Sakari & Saari, Juho 2021. Vankila sosiaalisena kenttänä. Teoksessa Kainulainen, Sakari & Saari, Juho (toim.). Suomalainen vanki. (E-kirja) Tampere. Vastapaino.
- Kauppila, Päivi & Silvennoinen, Jussi & Vanhalakka-Ruoho, Marjatta 2015. Toimijuus, ohjaus ja elämänkulku. (E-kirja.) Joensuu: Itä-Suomen yliopisto.
- Kivimäki, Tatja 2022. Arjen taidot Rikosseuraamuslaitoksessa. Koulutusmateriaali.
- Kämäräinen, Kaisa 2019. Mielenterveyden vahvistaminen ja psyykkinen toimintakyky -mielenterveyden ensiapukurssit. Teoksessa Kati Kaarlejärvi & Jouni Puumalainen (toim.) Vankeusaika mahdollisuutena! -hankkeen loppuraportti. Kuntoutussäätiö, 28-30.
- Marttaliitto 2021. Arjen taidot puheeksi. Viitattu 10.9.2022. https://issuu.com/marttalihti/docs/arjen_taidot_puheeksi_rise_issuu
- Oksanen, Jukka 2014. Motivointi työvälineenä. Jyväskylä. PS-kustannus.
- Opetushallitus 2022. Tunteesta tunteeseen – ihmismielen tarina kuvin ja sanoin. opettajan aineisto. Viitattu 20.10.2022. <https://www.oph.fi/fi/oppimateriaali/tunteesta-tunteeseen-ohjaajan-opas/3-tunnetaitoja-oppii-harjoittelemalla>
Rikosseuraamuslaitos	2022.	Organisaatio.	Viitattu	13.9.2022.
https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/rikosseuraamuslaitos/organisaatio.html#				
Rikosseuraamuslaitos	2020.	Rikosseuraamuslaitos.	Viitattu	13.9.2022.
https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/rikosseuraamuslaitos.html#				
Rikosseuraamuslaitos	2022.	Visio.	Viitattu	13.9.2022.
https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/rikosseuraamuslaitos/arvot.html#				

- Salmela-Aro, Katariina 2018. Motivaatio ja oppiminen kulkevat käsi kädessä. Teoksessa Salmela- aro, Katariina (toim.). Motivaatio ja oppiminen. Jyväskylä. PS-kustannus.
- THL 2022. Osallisuuden osa-alueet ja osallisuuden edistämisen periaatteet. Viitattu 6.10.2022. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-osa-alueet-ja-osallisuuden-edistamisen-periaatteet>
- THL2020. Motivoituminen ja motivointi. Viitattu 9.10.2022. <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/sosku/sosiaalisen-kuntoutuksen-opas/palvelun-sisallot/yksilotyoskentely/motivoituminen-ja-motivointi>
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. (E-kirja). Helsinki. Tammi.
- Vankeuslaki 767/2005. Viitattu 24.9.2022. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050767#a767-2005>

LIITTEET

Liite 1: Tutkimuslupa

RIKOSSEURAAMUSLAITOS

Tutkimuslupa

22.6.2022

30/332/2022

Anna-Maija Hautamäki
Humanistinen ammattikorkeakoulu,
Turun kampus

Hakemuksenne 30.5.2022

Tutkimuslupahakemus

Olette hakeneet Rikosseuraamuslaitokselta tutkimuslupaa Humanistisen ammattikorkeakoulun yhteisöpedagogi -opintojen opinnäytetyötä varten. Opinnäytteen ohjaajana toimii lehtori Jenny Honka. Rikosseuraamuslaitoksen yhdyshenkilönä toimii apulaisjohtaja Heidi Urjanheimo.

Tutkimuksen aihe

Arjentaidot -kurssin toiminnallistaminen Turun vankilassa

Tutkimuksen toteutus

Opinnäytetyötäni varten haastatellaan Turun vankilan vankeja heidän mielipiteistään, ajatuksistaan ja ideoistaan arjentaidot -kurssin toiminnallistamisesta ja yleisesti arjen taidot -kurssista.

Lupahakemus

Haette lupaa haastatteluihin.

Päätös

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö myöntää teille tutkimusluvan hakemuksenne mukaisesti. Vankien haastattelut tulee tehdä vankilan johtajan tai apulaisjohtajan suostumuksella.

Vankien osallistuminen tutkimukseen on vapaaehtoista ja heiltä tulee pyytää yksilöity kirjallinen suostumus osallistumisesta tutkimukseen. Tutkimuksen tulokset on esitettävä niin, etteivät yksittäiset henkilöt ole tunnistettavissa. Tutkimusaineisto on säilytettävä siten, ettei se joudu ulkopuolisten käsiin. Tutkimusaineisto on tarkoitettu vain tutkimukselliseen käyttöön ja se on hävitettävä yksilötietojen osalta tutkimuksen valmistuttua. Tutkimuksen toteutus ja tutkimusaineiston keruu ei saa aiheuttaa kohtuutonta haittaa vankilan muulle toiminnalle.

Osoite
Lintulahdenkatu 5
00530 Helsinki

Puhelin
029 56 88500

Faksi
029 56 65440

Sähköpostiosoite
kirjaamo.rise@om.fi

Www-osoite
rikosseuraamus.fi
vankilatuote.fi

RISE

RIKOSSEURAAMUSLAITOS

Tutkimuslupa

30/332/2022

22.6.2022

Tutkimuksen valmistuttua siitä tulisi lähettää sähköinen kopio tai paperikopio Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikköön, asianomaiseen vankilaan sekä Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen Kriminologiselle kirjastolle.

Juuti Ari
91207295T

Digitaalinen allekirjoittaja:
Juuti Ari 91207295T
Päiväys: 2022.06.22
13:03:16 +03'00'

Ari Juuti
turvallisuusjohtaja, kehitysjohtajan sijainen

Blomster Peter
912073386

Allekirjoittaja Blomster Peter 912073386
DN: cn=Blomster Peter 912073386,
c=FI, o=Rikosseuraamuslaitos,
ou=Keskushallintoyksikkö,
email=peter.blomster@om.fi
Päivämäärä: 2022.06.22 11:56:27
+03'00'

Peter Blomster
erikoistutkija

Osoite
Lintulahdenkatu 5
00530 Helsinki

Puhelin
029 56 88500

Faksi
029 56 65440

Sähköpostiosoite
kirjaamo.rise@om.fi

Www-osoite
rikosseuraamus.fi
vankilatuote.fi

Liite 2: haastattelulupa

Tietosuojailmoitus

Lupa haastattelun tekemiseen

Teen opinnäytetyötä Turun vankilan arjen taidot -kurssin kehittämistä. Opinnäytetyö valmistuu loppu vuodesta 2022.

Haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista. Voit keskeyttää sen, milloin haluat. Haastattelut tapahtuvat ryhmähaastatteluina teemaan sopivin kysymyksin. Teen muistiinpanoja vastauksista. Muistiinpanoihin ei kirjata nimiä tai muitakaan tunnistetietoja. Tuhoan muistiinpanopaperit, kun en enää tarvitse niitä. Vastauksia käsitellään opinnäytetyössäni niin ettei niiden pohjalta pysty tunnistamaan haastateltavia.

Näiden tietojen pohjalta suostun haastatteluun. Minulla on oikeus olla vastaamatta kysymyksiin ja voin halutessani esittää kysymyksiä opinnäytetyöhön liittyen.

Paikka:

Aika:

Allekirjoitus ja nimenselvennys:

Liite 3: Haastatteluiden rungot

Haastattelu kysymykset:

Työntekijät:

- Mitä arjen taidot -kurssi mielestäsi on?
- Onko se mielestäsi/omasta näkökulmastasi tarpeellinen kurssi Tuvissa?
- Onko kurssilla mielestäsi vaikutusta vangin näkökulmasta ja omastasi ? Millaista?
- Vastaako Tuv toiminnot mielestäsi tarvetta sekä työntekijän että vangin näkökulmasta?
- Miten kehittäisit Tuv toimintoja?
- Mitä kehittämisen toteutuminen mielestäsi vaatii?
- Onko vangin toiminnoilla/toiminnallisuudella mielestäsi vaikutusta vankilan arkeen?
- Pitäisikö vankeja motivoida enemmän toimintoihin?(Onko sillä vaikutusta?)
- vapaa sana

Vangit:

- Miten pitkään olet ollut vankilassa tällä tuomiolla?
- Miten monta kertaa olet ollut vankilassa?
- Mitä arjentaidot mielestäsi on/sisältää?
- Onko Tuv:ssa mielestäsi tarpeeksi toimintoja?
- Miksi on/ei ole?
- Millaisia toimintoja kaipaisit enemmän jos kaipaat niitä?
- Onko arjentaidot -kurssille helppo tulla?
- Mikä motivoi sinua osallistumaan arjen taidot -kurssille/muuhun toimintaan?
- vapaa sana